



LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Kredito įstaigų taikomo laidavimo (garantijos) masto pokyčio apžvalga

Analizė ir tyrimai

Nr. 2 / 2019

Kredito įstaigų taikomo laidavimo (garantijos) masto pokyčio apžvalga

Parengė Priežiūros tarnyba

TURINYS

1. Įžanga	4
2. Kredito įstaigų taikomo laidavimo (garantijos) masto pokyčio analizės rezultatai.....	4
3. Kredito įstaigų taikomo laidavimo (garantijos) už verslo paskolas masto pokyčio analizės rezultatai	6
4. Išvada	8
5. Priedai	9

1. ĮŽANGA

Lietuvos bankas, gavęs smulkiojo ir vidutinio verslo atstovų kreipimąsi dėl galimai perteklinio kredito įstaigų taikomo laidavimo teikiant smulkiojo ir vidutinio verslo paskolas ir siekdamas įvertinti fizinių asmenų laidavimo teikiant verslo paskolas mastą, susistemino ir išanalizavo Lietuvos banko administruojamos Paskolų rizikos duomenų bazės (PRDB) duomenis apie 2000–2014 m. kredito įstaigų juridiniams asmenims suteiktas fizinio asmens laiduotas paskolas, įvertino kitą su asmeniniu laidavimu susijusią medžiagą, ekonominį laidavimo pagrįstumą ir ES šalių praktiką.

Remiantis atliktos analizės rezultatais, padaryta išvada, kad fizinio asmens laiduojamos verslo paskolos yra įprasta verslo finansavimo praktika kredito įstaigose, o laidavimo teisiniai santykiai sukuriama ne visais atvejais tinkamai arba iš viso neįvertinant laiduotojo finansinių galimybių užtikrinti verslo paskolą. Taip pat nustatyta, kad laiduojama teikiant ne tik verslo, bet ir vartojimo bei būsto paskolas.

Atsižvelgdamas į atliktos analizės rezultatus ir siekdamas užtikrinti, kad laidavimas ir panašaus pobūdžio asmeninio užtikrinimo priemonė garantija būtų taikomi kaip finansiškai pagrįstos ir išmatuojamos užtikrinimo priemonės, o laiduotojų (garantų) prisiimama rizika atitiktų jų galimybes prisiimti ir įsipareigojimą, Lietuvos bankas 2016 m. liepos 28 d. patvirtino kredito įstaigoms taikomų Vidaus kontrolės ir rizikos vertinimo (valdymo) organizavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2008 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 149 „Dėl Vidaus kontrolės ir rizikos vertinimo (valdymo) organizavimo nuostatų“, ir Kredito unijų vidaus kontrolės ir rizikos vertinimo (valdymo) organizavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2014 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 03-25 „Dėl Kredito unijų vidaus kontrolės ir rizikos vertinimo (valdymo) organizavimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau kartu – Nuostatai), pakeitimus, įsigaliojusius 2017 m. sausio 1 d., kuriais nustatyta kredito įstaigų pareiga įvertinti fizinio asmens finansines galimybes laiduoti (garantuoti) už fiziniams ir juridiniams asmenims suteikiamas paskolas.

Lietuvos bankas, siekdamas įvertinti Nuostatų pakeitimų įtaką fizinių asmenų laidavimo (garantijos) už suteikiamas paskolas mastui, išanalizavo PRDB duomenis apie 2016 m. (iki Nuostatų reikalavimų vertinti laiduotojo (garanto) finansinę būklę įsigaliojimo) ir 2017 m. (po Nuostatų reikalavimų vertinti laiduotojo (garanto) finansinę būklę įsigaliojimo) kredito įstaigų fiziniams ir juridiniams asmenims suteiktas fizinio asmens laiduotas (garantuotas) paskolas¹.

Nuostatų pakeitimai turėjo įtakos fizinių asmenų laidavimo (garantijos) už suteikiamas paskolas mastui, nes 2017 m., įsigaliojus Nuostatų pakeitimams, fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičius ir suma, palyginti su visomis tais metais kredito įstaigų suteiktomis paskolomis, visų produktų atžvilgiu sumažėjo.

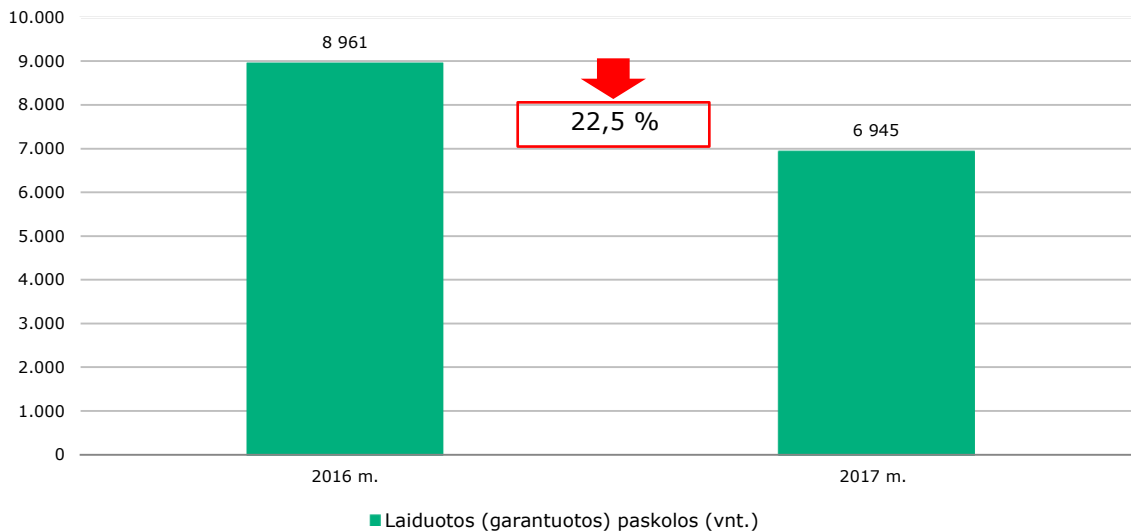
Atliktos analizės rezultatai pateikiami toliau šioje apžvalgoje.

2. KREDITO ĮSTAIGŲ TAIKOMO LAIDAVIMO (GARANTIJOS) MASTO POKYČIO ANALIZĖS REZULTATAI

Remiantis PRDB duomenimis, lyginant 2016 ir 2017 m. visų kredito įstaigų suteiktų ir fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičių (žr. 1 pav.), matyti, kad 2017 m. šių paskolų buvo suteikta 22,5 proc. mažiau nei 2016 m.

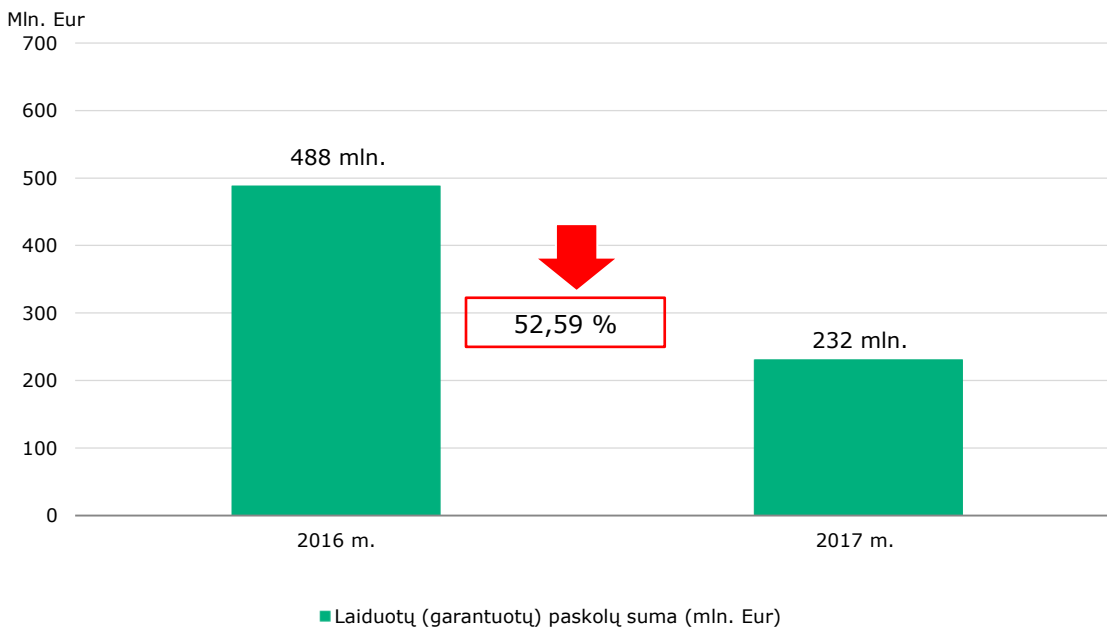
¹ Šioje apžvalgoje pateikiami PRDB duomenys apima visas kredito įstaigų atitinkamais metais suteiktas ir (arba) laiduotas (garantuotas) paskolas, įskaitant tais metais atnaujintas (pakeistas, pratęstas ir pan.) paskolas.

1 pav. Laiduotų (garantuotų) paskolų skaičiaus pokytis (2016 ir 2017 m.)



Lyginant 2016 ir 2017 m. visų kredito įstaigų suteiktų ir fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų sumą (žr. 2 pav.), matomas didelis sumažėjimas, t. y. 2017 m. šių paskolų suma buvo 52,59 proc. mažesnė nei 2016 m.

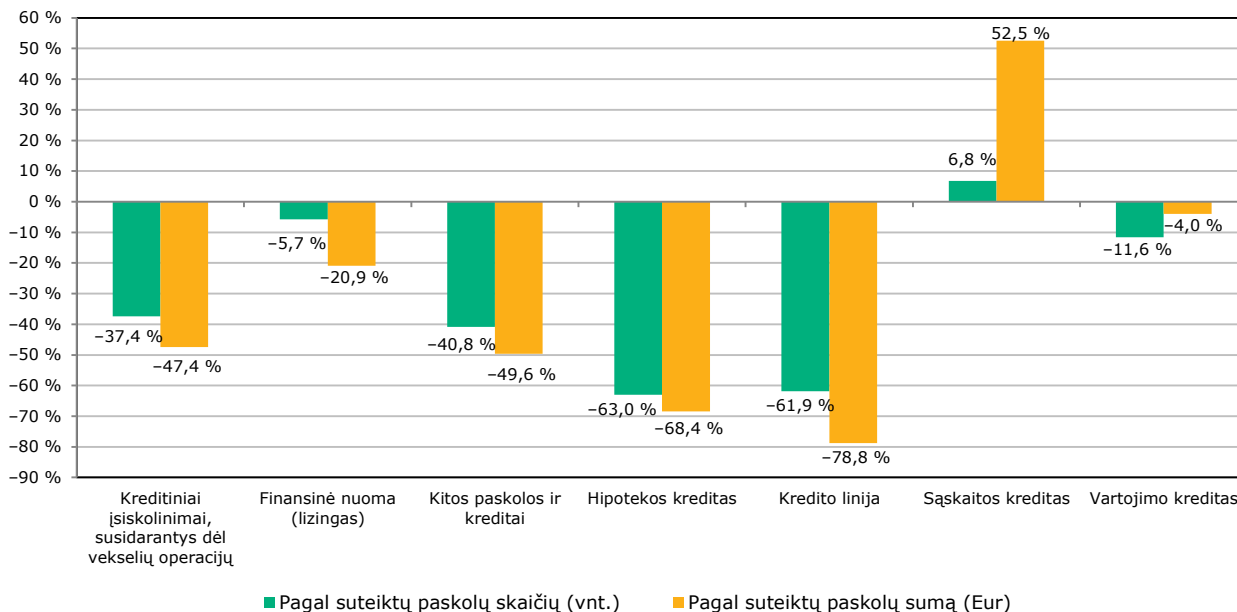
2 pav. Laiduotų (garantuotų) paskolų sumos pokytis (2016 ir 2017 m.)



Išanalizavus laiduotų (garantuotų) paskolų pokytį 2016 ir 2017 m. pagal produktus (žr. 3 pav.), pagal suteiktų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičių ir sumą, matomas laidavimo (garantijos) masto mažėjimas beveik visų produktų atžvilgiu, išskyrus sąskaitos kreditą, kur padidėjimas pagal suteiktų paskolų sumą buvo didelis (daugiau kaip 52 proc.), nors pagal suteiktų paskolų skaičių padidėjimas nežymus.

Daugumos produktų atžvilgiu mažėjimas buvo panašus tiek pagal suteiktų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičių, tiek pagal suteiktų paskolų sumą.

3 pav. Laiduotų (garantuotų) paskolų skaičiaus ir sumos pokytis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)

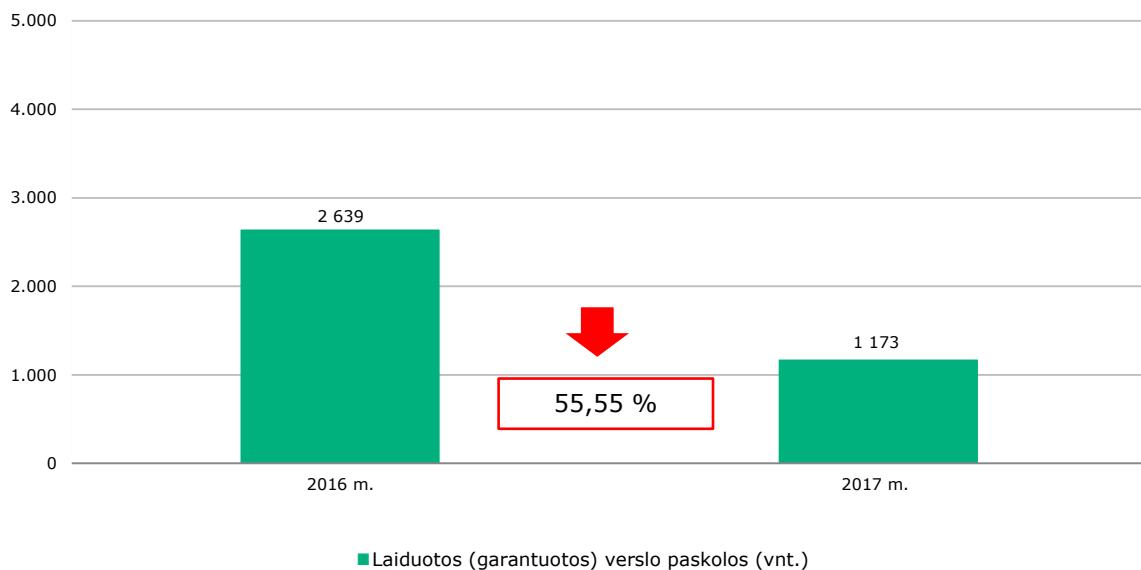


3. KREDITO ĮSTAIGŲ TAIKOMO LAIDAVIMO (GARANTIJOS) UŽ VERSLO PASKOLAS MASTO POKYČIO ANALIZĖS REZULTATAI

Atsižvelgiant į tai, kad laidavimo (garantijos) taikymas pradėtas analizuoti būtent dėl to, kad teikiant verslo paskolas jis buvo labai paplitęs, atskirai buvo išnagrinėti PRDB duomenys apie 2016 ir 2017 m. kredito įstaigų suteiktų fizinio asmens laiduotų (garantuotų) verslo paskolų masto pokytį.

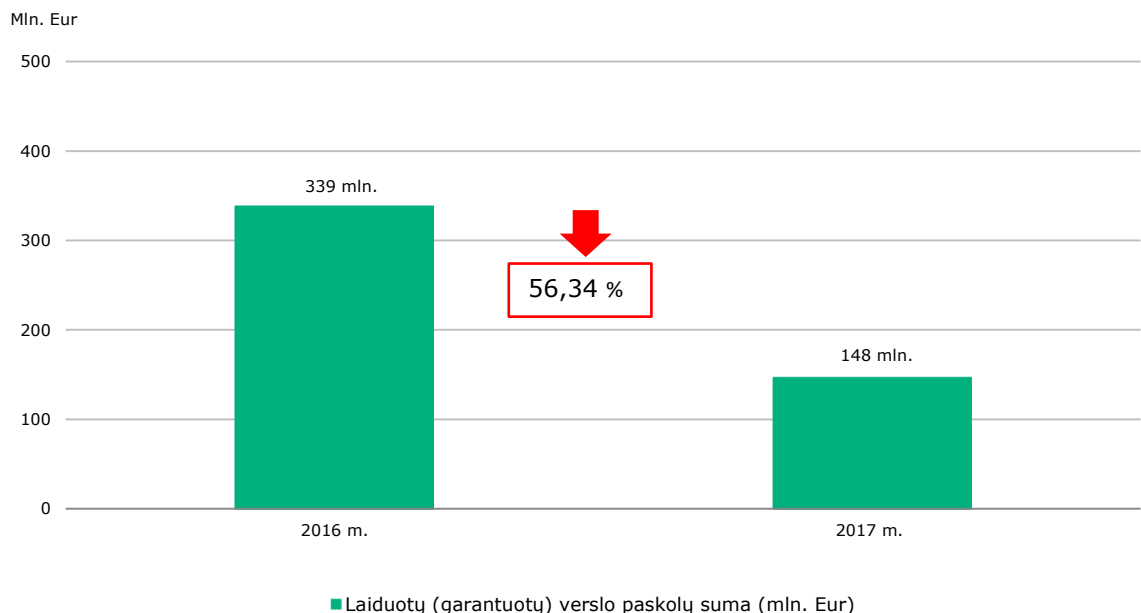
Lyginant 2016 ir 2017 m. visų kredito įstaigų verslui suteiktų ir fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičių (žr. 4 pav.), matyti, kad 2017 m. šių paskolų skaičius gerokai sumažėjo, t. y. 2017 m. šių paskolų buvo suteikta 55,55 proc. mažiau nei 2016 m.

4 pav. Laiduotų (garantuotų) verslo paskolų skaičiaus pokytis (2016 ir 2017 m.)



Lyginant 2016 ir 2017 m. visų kredito įstaigų verslui suteiktų ir fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų sumą (žr. 5 pav.), 2017 m. taip pat matomas didelis šių paskolų sumos sumažėjimas, t. y. 2017 m. šių paskolų suma buvo net 56,34 proc. mažesnė nei 2016 m.

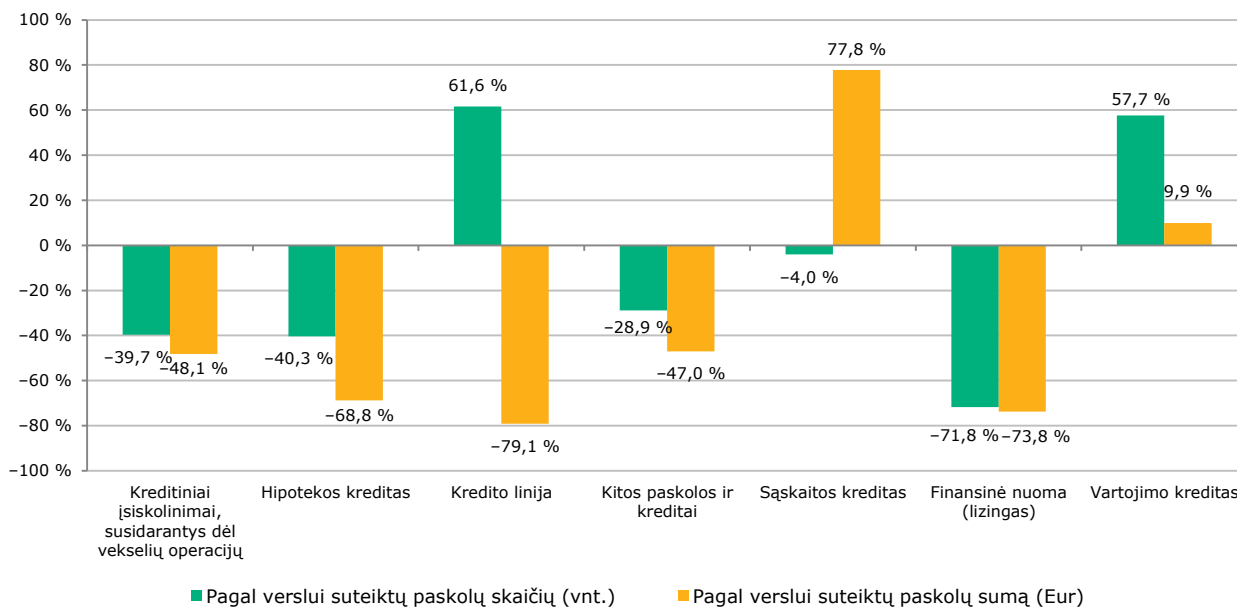
5 pav. Laiduotų (garantuotų) verslo paskolų sumos pokytis (2016 ir 2017 m.)



Išanalizavus laiduotų (garantuotų) verslo paskolų pokytį 2016 ir 2017 m. pagal produktus (žr. 6 pav.), pagal verslui suteiktų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičių ir sumą, matomas gana didelis laidavimo (garantijos) masto mažėjimas beveik visų produktų atžvilgiu, išskyrus sąskaitos kreditą (pagal paskolų sumą padidėjo

daugiau kaip 77 proc.), kredito liniją (pagal paskolų skaičių padidėjo daugiau kaip 61 proc., bet pagal paskolų sumą sumažėjo net 79 proc.) ir vartojimo kreditą (pagal paskolų skaičių padidėjo daugiau kaip 57 proc., nors pagal sumą padidėjo tik apie 10 proc.).

6 pav. Laiduotų (garantuotų) verslo paskolų skaičiaus ir sumos pokytis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)



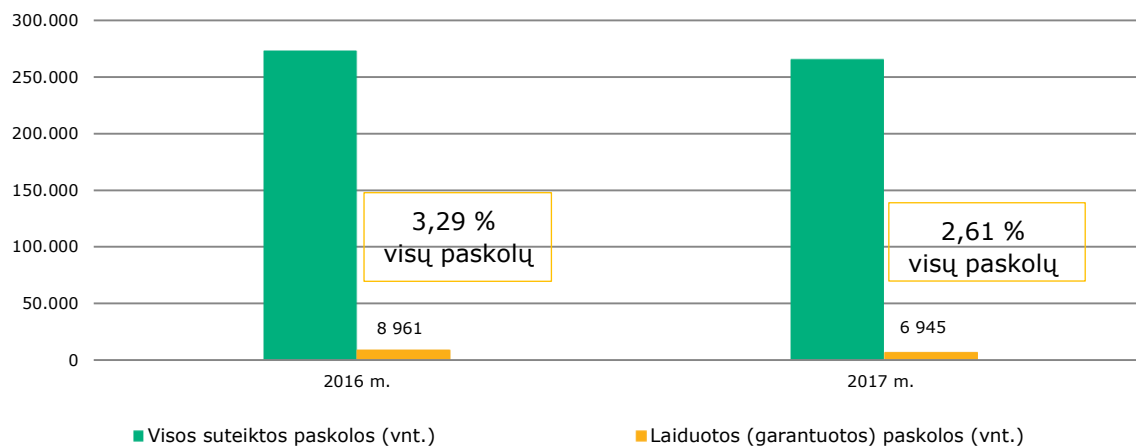
4. IŠVADA

Apibendrinus šioje apžvalgoje pateiktus PRDB duomenų analizės rezultatus, matyti, kad Nuostatų pakeitimai turėjo įtakos fizinių asmenų laidavimo (garantijos) už suteikiamas paskolas mastui, nes 2017 m., įsigaliojus Nuostatų pakeitimams, fizinių asmenų laiduotų (garantuotų) paskolų skaičius ir suma, palyginti su visomis tais metais kredito įstaigų suteiktomis paskolomis, visų produktų atžvilgiu sumažėjo. Ypač didelis fizinių asmenų laidavimo (garantijos) už paskolas sumažėjimas matomas verslo paskolų atvejais.

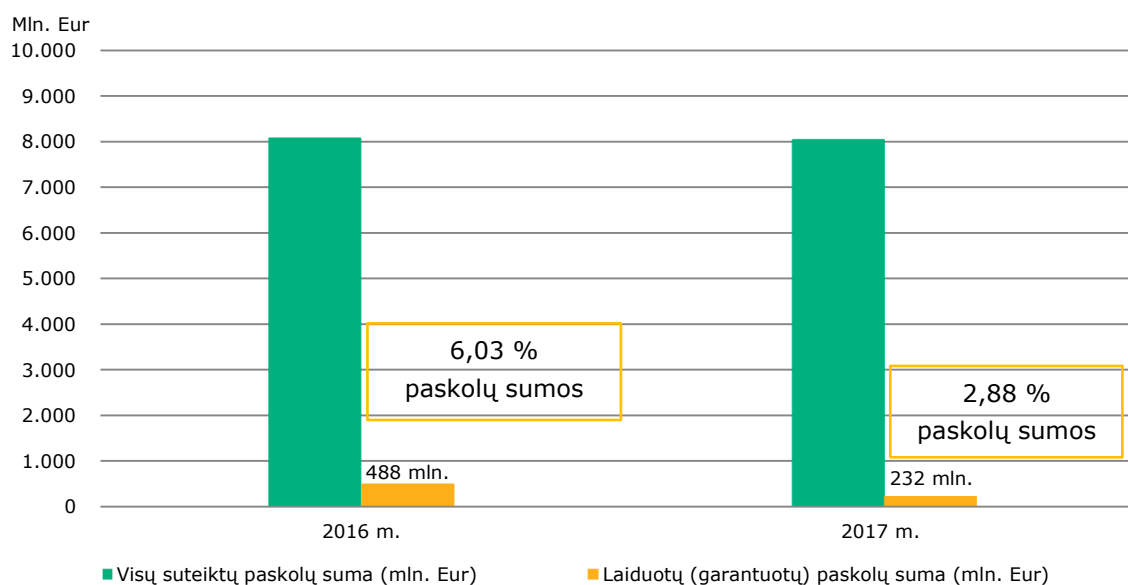
5. PRIEDAI

5.1. KREDITO ĮSTAIGŲ LAIDUOTŲ (GARANTUOTŲ) PASKOLŲ MASTO POKYTIS

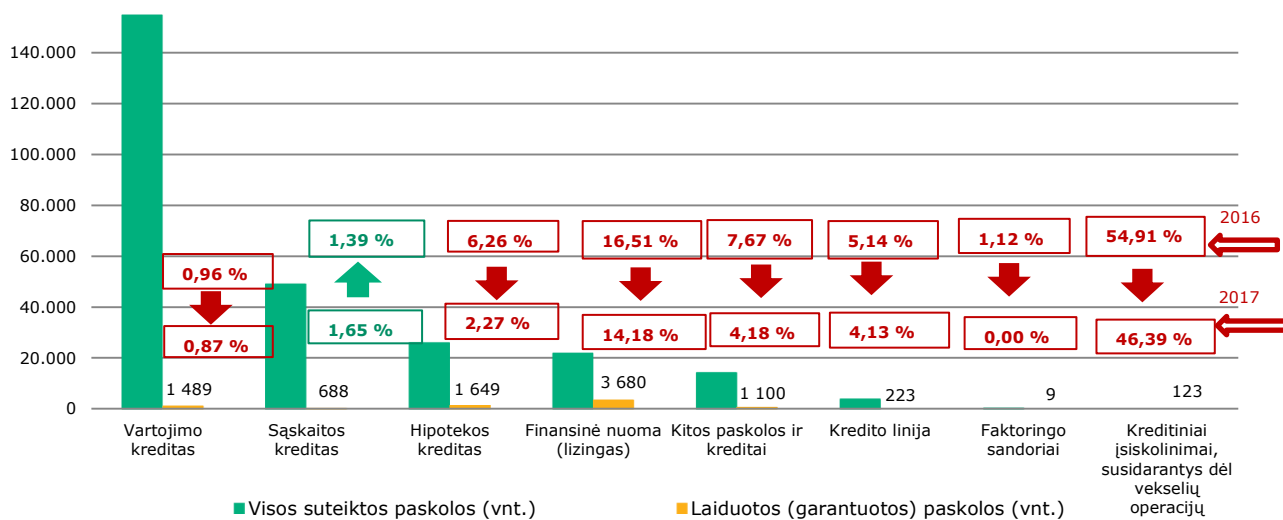
1 pav. Laiduotų (garantuotų) paskolų dalis, palyginti su visomis tais metais suteiktomis paskolomis



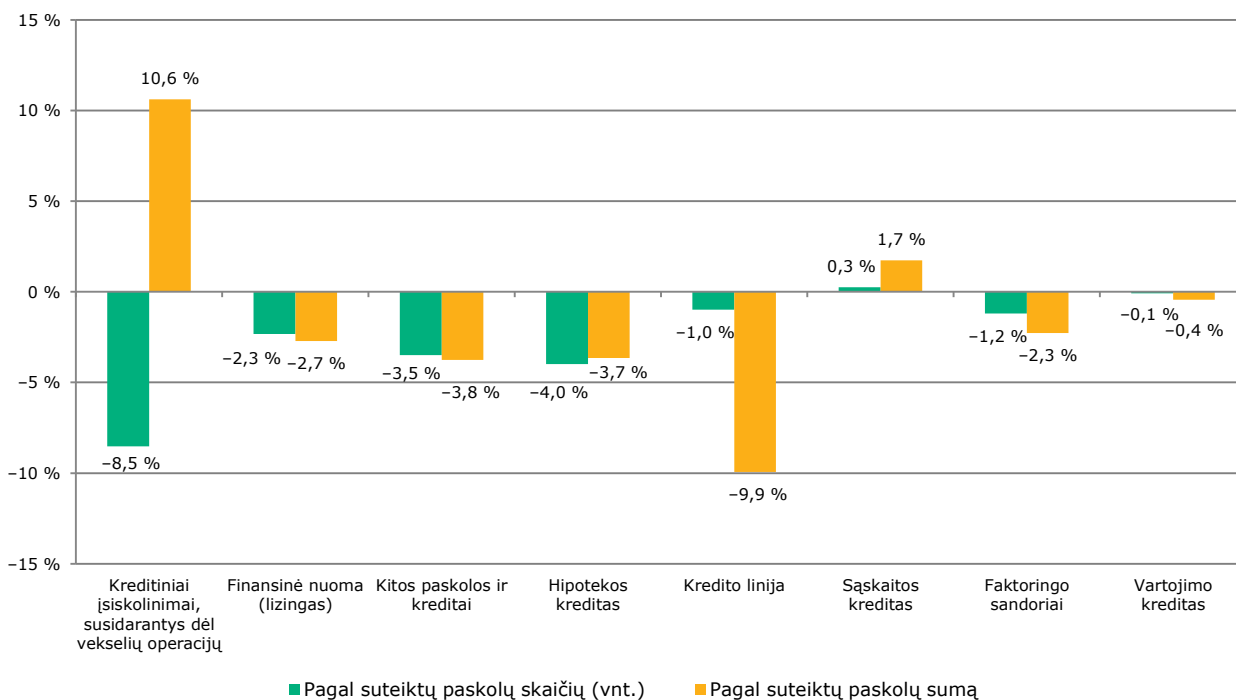
2 pav. Laiduotų (garantuotų) paskolų sumos dalis, palyginti su visų tais metais suteiktų paskolų suma



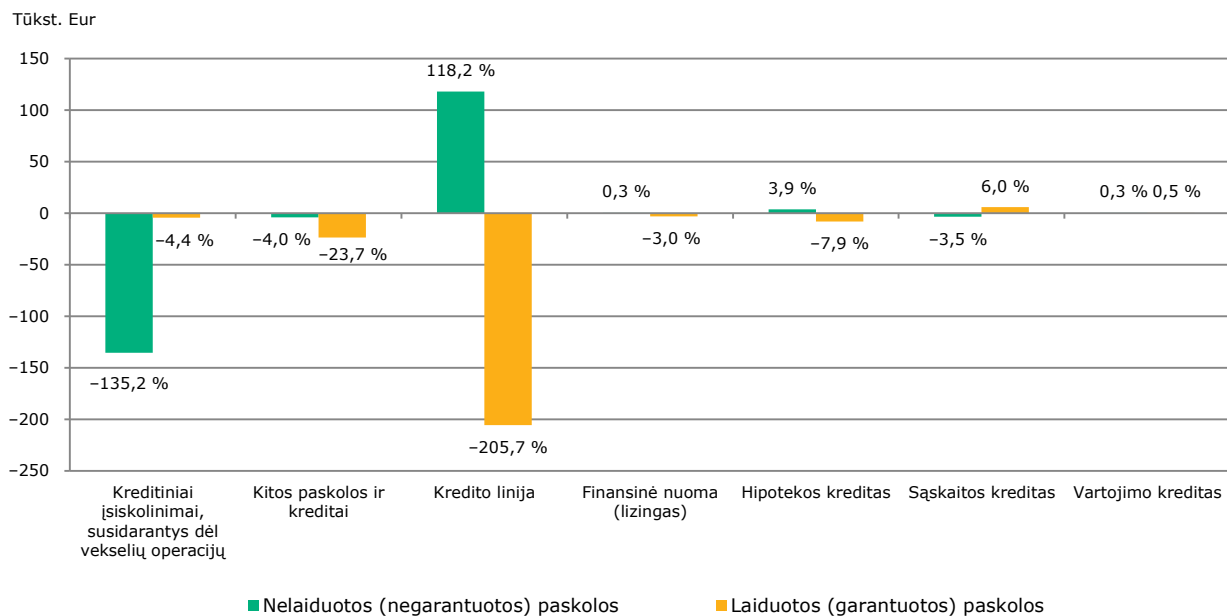
3 pav. Suteiktų paskolų ir laiduotų (garantuotų) paskolų dalis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)



4 pav. Laidavimo (garantijos) paplitimo pokytis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)

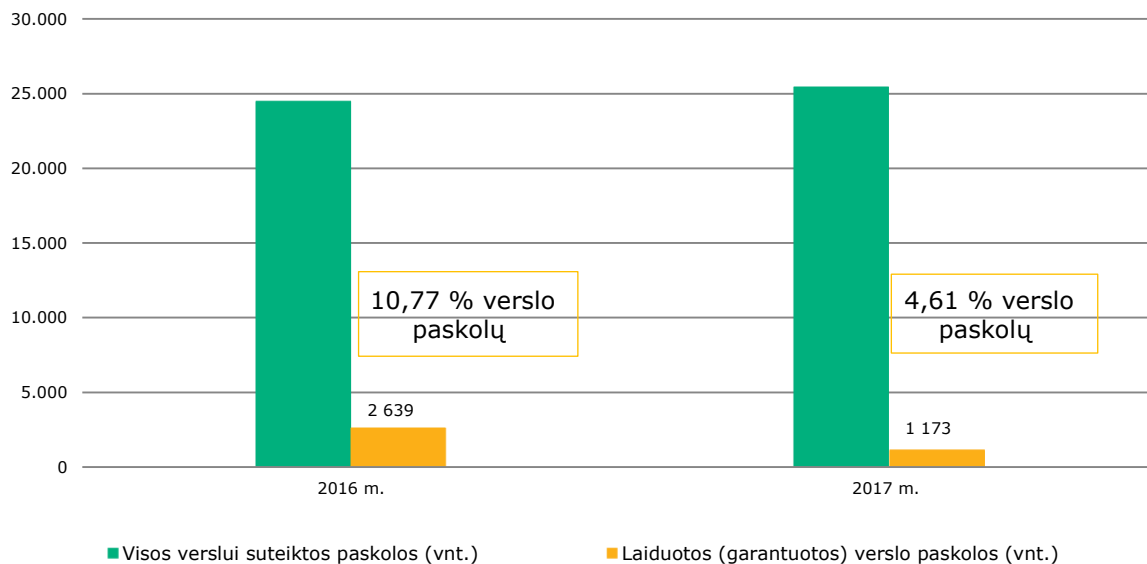


5 pav. Suteiktų paskolų vidutinės sumos pokytis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)

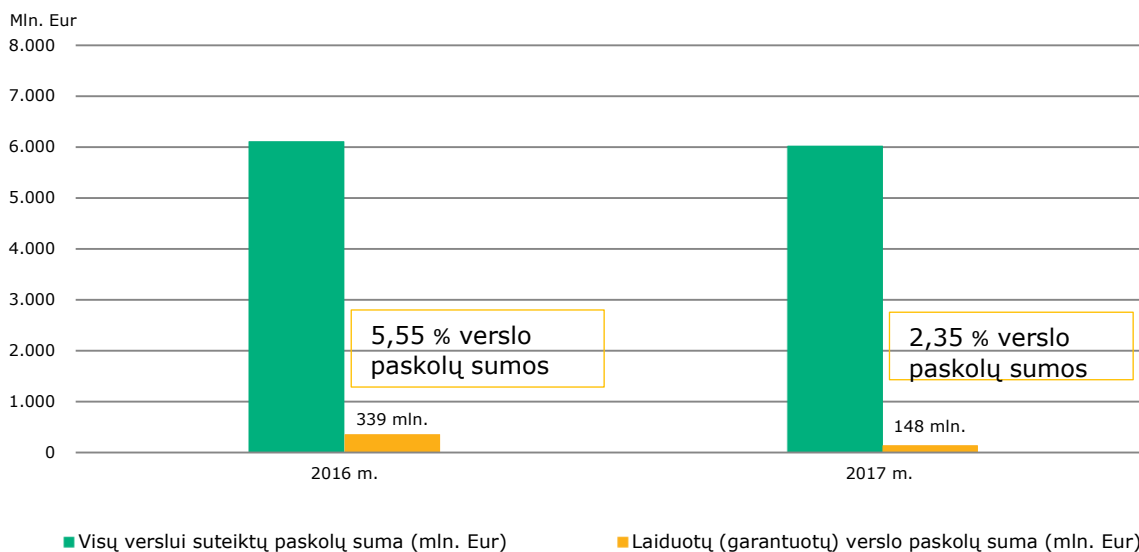


5.2. KREDITO ĮSTAIGŲ LAIDUOTŲ (GARANTUOTŲ) VERSLO PASKOLŲ MASTO POKYTIS

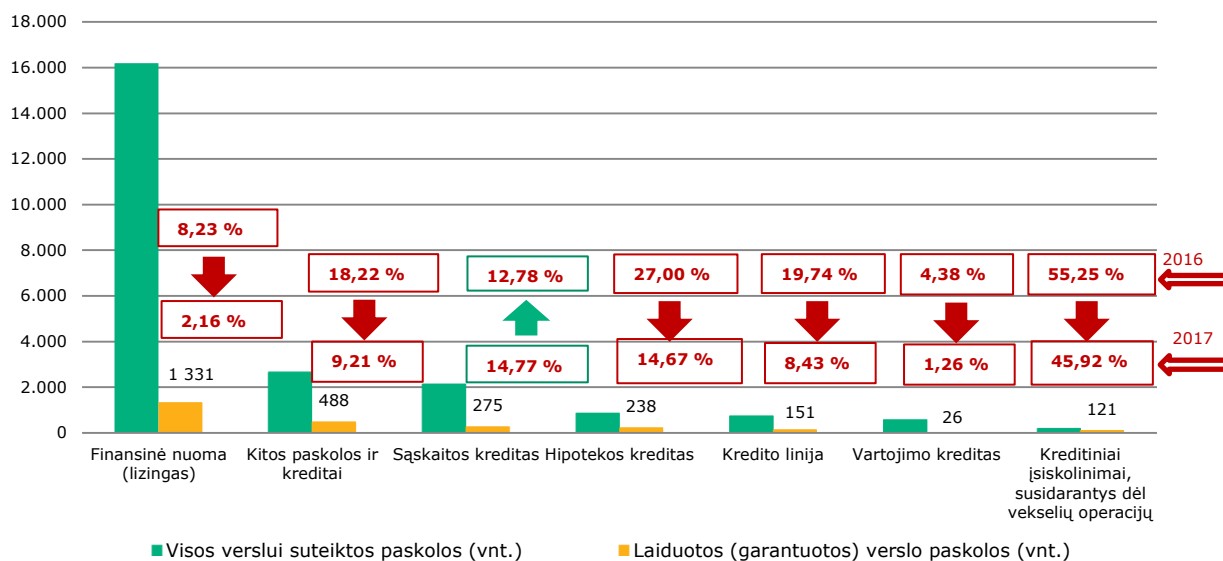
6 pav. Laiduotų (garantuotų) verslo paskolų dalis, palyginti su visomis tais metais verslui suteiktomis paskolomis



7 pav. Laiduotų (garantuotų) verslo paskolų sumos dalis, palyginti su visų tais metais verslui suteiktų paskolų suma



8 pav. Suteiktų verslo paskolų ir laiduotų (garantuotų) verslo paskolų dalis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)



9 pav. Laidavimo (garantijos) už verslo paskolas paplitimo pokytis pagal produktus (2016 ir 2017 m.)

